

12(1)

ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව
இலங்கை மனித உரிமைகள் ஆணைக்குழு
HUMAN RIGHTS COMMISSION OF SRI LANKA

මගේ අංකය }
எனது இல. }
My No. }

ඔබේ අංකය }
உமது இல. }
Your No. }

දිනය }
திகதி }
Date } 2021-02-23

පැමිණිලි පාර්ශවය : සුගත් වසන්ත ද සිල්වා මයා,
සභාපති,
දෘශ්‍යාබාධිත උපාධිධාරී මණ්ඩලය,
694/1ඩී, ගාලු පාර, ඉඩම, මොරටුව.

- වගඋත්තර පාර්ශවය :
01. සභාපති,
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
කොළඹ 01.
 02. සභාපති,
ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව,
ප්‍රධාන කාර්යාලය, කොළඹ 03.
 03. සභාපති,
මහජන බැංකුව,
ප්‍රධාන කාර්යාලය, කොළඹ 02.
 04. සභාපති,
ලංකා බැංකුව,
ප්‍රධාන කාර්යාලය, කොළඹ 01.

පැමිණිලි අංකය : HRC/2826/19

දෘශ්‍යාබාධිත උපාධිධාරී මණ්ඩලයේ සභාපති සුගත් වසන්තද සිල්වා (දෘශ්‍යාබාධිත) පැමිණිල්ලට අදාළව කරුණු දැක්වීම :-

ඉහත පැමිණිලි පාර්ශවය විසින් මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව හමුවේ පැමිණිල්ලක් ගොනු කරමින් සඳහන් කර ඇත්තේ, රාජ්‍ය බැංකු සමඟ දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රජාව ගනුදෙනු කිරීමේදී, හිඤ්ඤා විවෘත කිරීමේදී, බද්ධ

ශිඤ්ඤා ආරම්භ කරන ලෙස බැංකු මභීන් බලකර සිටීම මභීන් එම ප්‍රජාවගේ මූලික අයිතීන් උල්ලංඝනය වන බවයි. එසේම ATM යන්ත්‍ර භාවිතා කිරීමේදී දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රජාවට එම ATM භාවිතා කිරීමට හැකි තත්ත්වයේ නොමැතිවීමත්, ණය ලබා ගැනීමට යාමේදී ණය පහසුකම් ලබා ගැනීමට බැංකු නිලධාරීන් විසින් අවශ්‍ය පහසුකම් සලසා නොදීමත්, යන ගැටළු හේතුවෙන් දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රජාව අපහසුතාවයට පත්ව සිටින බවත්, එම කාරණය හේතුකොටගෙන ඔවුන් වෙනස්කමකට භාජනය වන බැවින්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව කඩකරමින් මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනයක් සිදු වන බවත් ප්‍රකාශ කර ඇත.

දෘශ්‍යාබාධිත උපාධිධාරී මණ්ඩලය නියෝජනය කරමින් කේ. නයනප්පි කාරියවසම් මහතා (දෘශ්‍යාබාධිත) විසින් කරන ලද කරුණු දැක්වීමේ සාරාංශය :-

මෙහිදී දෘශ්‍යාබාධිත උපාධිධාරීන් වෙනුවෙන් කරුණු ඉදිරිපත් කරමින් දන්වා ඇත්තේ, ATM යන්ත්‍ර භාවිතා කිරීමේදී ලෝකයේ අනිකුත් රටවල් භාවිතා කරන ආකාරය පිළිබඳ තමා හඳුනා මිතුරන් මාර්ගයෙන් කරුණු හැදෑරීමක් කිරීමේදී හෙඩ සෙට් භාවිතා කිරීමේ පහසුකම සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් වූ බවත්, ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින ඇතැම් ATM යන්ත්‍රවල එම පහසුකම තිබුණද ඒවා නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවන බවත් සඳහන් කර ඇත.

දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රජාවට පහසුවෙන් ගණුදෙනු කළහැකි ආකාරයට ATM යන්ත්‍ර යාවත්කාලීන වීමක් සිදුවී නොමැති බවත්, ණය පහසුකම් ලබා ගැනීමට බැංකුවට ගිය ඇතැම් අවස්ථාවලදී දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයාට ඉංග්‍රීසි නොතේරෙන බව සිතමින් නිලධාරීන් අතර ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් කතා කරමින් ණය පහසුකම් ලබා ගැනීම දිරිගන්නා ආකාරයෙන් කථා නොකරන ලෙස අනෙක් නිලධාරීන්ට දන්වන බවත් සඳහන් කර ඇත.

එසේම දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රජාව බැංකු සමඟ ගණුදෙනු කිරීමේදී සිදුවන අපහසුතා සම්බන්ධයෙන් පැමිණිලි යොමු කිරීමට පහසු ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා නොමැති බවත්, බැංකුවල නීති අංශය වෙත පැමිණිලි යොමු කළද, එම පැමිණිලි සම්බන්ධයෙන් කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් නොගන්නා බවත්, වගකීම් භාර නොගෙන විසඳුමක් ලබා නොදී මහහැර යන බවත් බැංකු පද්ධතියට අදාළ පැමිණිලි ඉදිරිපත් කළයුතු ස්ථාන පිළිබඳ නිවැරදි තොරතුරු ලබා නොදෙන බවත් සඳහන් කර ඇත.

දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රජාවට පහසුකම් සැලසෙන ආකාරයේ නීතිරීති හා වක්‍රලේඛ නිකුත් වී තිබුණද, ඒවා නිසි පරිදි ක්‍රියා කිරීමට නිලධාරීන් කටයුතු නොකිරීම හා ඒ පිළිබඳ නිසි දැනුවත්භාවයක් බැංකු නිලධාරීන්ට නොමැති බව පෙනී යන බවද, ලේඛන බෙල් ක්‍රමයට නොමැතිවීම මත සෑමවිටම තවත් අයෙකුගේ සහාය ගැනීමට සිදුවන බවද වැඩිදුරටත් සඳහන් කර ඇත.

පැමිණිල්ලට අදාළව වී. සුමුමනියම් (දායාබාධිත) මහතාගේ කරුණු දැක්වීමෙහි සාරාංශය :-

දැනට දායාබාධිත ප්‍රජාව ලක්ෂ 9 ක් පමණ සිටින අතර, ජනගහනය වැඩිවීමත් සමඟ එම සංඛ්‍යාව ඉහල යන බැවින්, ඔවුන්ගේ ගණුදෙනු බැංකු හරහා පහසුවෙන් කරගැනීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතින බවත්, බැංකුවකට ගිණුමක් විවෘත කිරීමට යාමේදී ඊට අදාළ මුද්‍රණය කර ඇති පෝරම කියවා අත්සන් කිරීම සිදුකළ යුතුව පවතින බැවින් හා ඒවා කියවීමට දායාබාධිත ප්‍රජාවට හැකියාවක් නොමැති බැවින්, අදාළ බැංකු විසින් (Joint account) බද්ධ ගිණුමක් විවෘත කිරීමට බල කර සිටින බවත්, දායාබාධිත අයට ATM යන්ත්‍ර භාවිතා කිරීමට නොහැකි බවට නිලධාරීන්ගේ ආකල්ප ඇති බවත් සඳහන් කර ඇත. මෙහිදී වෙනත් පාර්ශවයන් එම ගිණුම් වංචා සහගතව භාවිතා කිරීමෙන් වළක්වා ගැනීමට තනි පුද්ගල ගිණුම් විවෘත කිරීම සිදුවිය යුතු බවට කරුණු ඉදිරිපත් කර ඇත.

උදාහරණයක් ලෙස මන්නාරම ප්‍රදේශයේ දායාබාධිත ගුරුවරියකගේ වැටුප ලංකා බැංකුවට යොමු කර තිබුණද, ඇයට දායාබාධය හේතුවෙන් ණය ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කර ඇති බවත්, බැංකු කටයුතුවලදී දායාබාධිත ප්‍රජාවට දායාබාධිත වීම හේතුකොටගෙන වෙනස්කම් සිදු වන බවත් සඳහන් කර ඇත.

වගලත්තරකරුවන්ගේ කරුණු දැක්වීම :-

ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුවේ සභාපති වෙනුවෙන් එහි අධ්‍යක්ෂ (නීති හා අනුකූලතා දෙපාර්තමේන්තුව) කේ.ඊ.ඊ. සිරිකුමාර මහතා විසින් 2019.10.25 දිනැතිව ඉදිරිපත් කරන ලද පසුබිම වාර්තාවේ සාරාංශය :-

1968 අංක 30 දරණ බැංකු පනතේ ප්‍රතිපාදන යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද 2011 අංක 8 දරණ බලපත්‍රලාභී බැංකු සඳහා වන පාරිභෝගික ප්‍රඥප්තිය සඳහා වන විධානය අනුව, වැඩිහිටි, ආබාධිත හෝ අඩු මූල්‍ය සාක්ෂරතාවයක් ඇති ගණුදෙනුකරුවන්ට බැංකු සේවාවන්හිදී සාධාරණ ප්‍රවේශයක් ලබාගැනීම සඳහා විශේෂ අවධානයක් ලබා ගැනීමේ අයිතිය ඇති බව සඳහන් කර ඇති අතර, මෙම විධානය බලපත්‍රලාභී බැංකු විසින් අනිවාර්යෙන්ම අනුගමනය කළයුතු බව සඳහන් කර ඇත.

තවද, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් සඳහා වන පාරිභෝගික ප්‍රඥප්තියෙහි සහ 1996 අංක 28 දරණ ආබාධිත පුද්ගලයින්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද 2006 ඔක්තෝබර් 17 වන දිනැති සහ අංක 1467/15 දරණ අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රයේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කරමින් ආබාධ සහිත තැනැත්තන්ට බැංකු සේවාවන් සඳහා

සාධාරණ ප්‍රවේශයක් ලබාදීම සඳහා බැංකු ක්‍රියාශීලීව සහ එක්ව කටයුතු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අවධාරණය කර ඇත.

එසේම, 2019.08.29 දින පැවති බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්ගේ රැස්වීමේ වාර්තා අනුවද, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂවරයා විසින් දෘශ්‍යාබාධිත පාරිභෝගිකයන් විසින් විවිධ අවස්ථාවන්හිදී සිදු කරන ලද පැමිණිලි සලකා බලා පහත ක්‍රියාමාර්ග ගෙන ඇති බවට දක්වා ඇත.

- i. බැංකුවල අභ්‍යන්තර ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමේදී ආබාධ සහිත පාරිභෝගිකයන් මුහුණ දෙන ගැටළු සැලකිල්ලට ගැනීම.
- ii. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කර ඇති පාරිභෝගික ප්‍රඥප්තියෙහි විධිවිධාන සම්බන්ධයෙන් බැංකු ශාඛා මට්ටමින් දැනුවත්භාවය ඉහල නැංවීම.
- iii. ආබාධ සහිත පාරිභෝගිකයින්ගේ අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා අවම වශයෙන් ශාඛා මට්ටමින් මාරුවීමේ පදනම මත හෝ නිලධාරියෙකු යෙදවීම.
- iv. දෘශ්‍යාබාධිත පාරිභෝගිකයින්ට අන්තර්ජාල බැංකු පහසුකම් දක්වා ප්‍රවේශය ලබා දෙන මෘදුකාංග සැලකිල්ලට ගනිමින් දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයින්ට එවැනි පහසුකම් ලබා ගැනීමට ප්‍රවේශය සැලසීම.

ඉහත සඳහන් පරිදි දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයන් විසින් බැංකු සේවාවන් ලබා ගැනීමේදී ඔවුන් හට සාධාරණ ප්‍රවේශයක් තහවුරු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රමාණවත් පියවර ගෙන ඇති බැවින් ඔවුන්ගේ මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීමට මහ බැංකු කටයුතු කර නොමැති බව දන්වා ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර අධ්‍යක්ෂ අඤාදි එදිරිසිංහ මිය විසින් 2020.02.06 දින මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව හමුවේ කළ කරුණු දැක්වීම :-

පාරිභෝගික ප්‍රඥප්තිය සෑම ශාඛාවකම, හැම කාර්යාලයකම ප්‍රසිද්ධියේ භාෂා 03 න්ම ප්‍රදර්ශනය විය යුතු බවත්, සිංහල, ඉංග්‍රීසි සහ දෙමළ හැරුණු විට ඇස් නොපෙනෙන අයට බෙල් ක්‍රමය තිබිය යුතු බවත් ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුව වෙනුවෙන් කරුණු ඉදිරිපත් කරමින් දන්වා ඇත. පාරිභෝගිකයකු විසින් තම බැංකු කටයුත්තකදී ඊට අදාළ කරුණු පැහැදිලි කිරීම කර දෙන ලෙස බැංකු නිලධාරියකුට දැන්වුවහොත් බැංකුව ඒ සම්බන්ධයෙන් කරුණු කාරණා පැහැදිලි කිරීමට බැඳී සිටින බව පාරිභෝගික ප්‍රඥප්තියේ සඳහන්ව ඇති

බවත්, විශේෂ හැකියා තිබෙන අයට පමණක් නොව ඕනෑම පාරිභෝගීයකුටම බැංකුවේ සිදුවන සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් වෙන් කර ඇති නිලධාරියාට පැමිණිලි කළ හැකි බවත් සඳහන් කර ඇත.

විශේෂ බැංකුවල දෙපාර්තමේන්තුවකට පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීමටත්, මූල්‍ය ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයාට පැමිණිලි කිරීමටත්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂවරයාට පැමිණිලි කිරීමටත් හැකි අතර, ඔහු විසින් එම කාරණය සලකා බලා ඒ සම්බන්ධයෙන් ගැටළුවක් තිබේ නම් අදාළ බැංකුවට හෝ අදාළ බැංකු නිලධාරීන්ට එරෙහිව කටයුතු කරනු ලබන බවද දක්වා ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හැම මාසයකට වරක් හැම බැංකුවකම ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන් ගෙන්වා සාකච්ඡාවක් පවත්වන අතර, බැංකු පද්ධතිය පාරිභෝගීකයන්ගේ ගැටළු සම්බන්ධයෙන් අවස්ථාවන් දෙකකදී විශේෂයෙන්ම ප්‍රධාන විධායක නිලධාරීන්ව ගෙන්වා දැනුවත් කර ඇති බවත්, දෘශ්‍යාබාධිත පාරිභෝගීකයින් සම්බන්ධයෙන් එනම් online, ATM අන්තර්ජාල විශේෂ පහසුකම් ලබා දිය යුතු බව වරින් වර මහ බැංකුවෙන් දන්වා ඇති බවද දක්වා ඇත.

ලංකා බැංකුව වෙනුවෙන් නීති නිලධාරීන් දයාර්තී පිරිස් මියගේ කරුණු දැක්වීම :-

ලංකා බැංකුවේ තනි පුද්ගල ගිණුම් විවෘත කිරීමේ හැකියාවක් ඇති බවත්, බද්ධ ගිණුම් විවෘත කිරීමට බලපෑම් නොකරන බවත් ප්‍රකාශ කර ඇති අතර, ගිණුමක් විවෘත කරන අවස්ථාවේදී ජායාරූපයක් ලබා ගන්නා බවත්, එමගින් ගිණුම් හිමියා හඳුනාගැනීමේ නව ක්‍රමයක් ආරම්භ කර ඇති බවත්, අත්සන හෝ ඇඟිලි සලකුණ පිළිබඳ ගැටළුවක් නොමැති බවත් ප්‍රකාශ කර ඇත.

ගිණුම් විවෘත කළ ශාඛාවෙන් පමණක් නොව වෙනත් ඕනෑම ශාඛාවකින් මුදල් ගණුදෙනු කිරීමට ගැටළුවකින් තොරව, හැකියාව ඇති බවද ප්‍රකාශ කර ඇති අතර, දෘශ්‍යාබාධිත අයට ATM කාඩ් භාවිතා කිරීමට ලබා දෙන බවත්, නමුත් එම මැෂින්වල ඔවුන්ට භාවිතා කිරීමට පහසුකම් ප්‍රමාණවත් නොවන බව පිළිගන්නා බවත්, ATM කාඩ් පත වෙනත් අයෙකුගේ අතට පත්වුවහොත් ඕනෑම ස්ථානයකින් භාණ්ඩ මිලදී ගැනීමට හැකියාවක් ඇති බැවින් ඒ පිළිබඳ අවදානමක් ඇති බවත් ප්‍රකාශ කර ඇත.

මහජන බැංකුව වෙනුවෙන් සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී රෝහිණි මදුරාවල මහත්මියගේ කරුණු දැක්වීම :-

2019.10.14 දිනැතිව මහජන බැංකුවේ නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී ලයනල් ගලගෙදර මහතා විසින්ද පැමිණිල්ලට අදාළ වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කර ඇත.

දෘශ්‍යාබාධිත අයෙකු මහජන බැංකුවේ ගිණුමක් විවෘත කිරීමේදී මුල්කාලයේ බද්ධ ගිණුමක් විවෘත කළයුතු වුවත්, දැන් එම තත්ත්වය වෙනස් කර තනි පුද්ගල ගිණුම විවෘත කිරීමේ අවස්ථාව ලබා දී ඇති බවත්, ගිණුම විවෘත කිරීමේදී ඇඟිලි සලකුණු යොදා ඇති අවස්ථාවලදී එම ශාඛාවෙන්ම මුදල් ලබා ගත යුතු බවට පෙර වක්‍රලේඛනවල සඳහන්ව ඇත්ත්, දැන් එම තත්ත්වය වෙනස් කොට ඕනෑම ශාඛාවකින් මුදල් ලබා ගැනීමේ පහසුකම සකසා ඇති බවත් දක්වා ඇත.

ATM යන්ත්‍ර 300ක් පමණ ප්‍රමාණයකින් ශබ්ද පහසුකම ඇත්තේ, 100 කට පමණක් වන අතර, එම පහසුකම සහිත යන්ත්‍ර මිල අධික බැවින් මිලදී ගැනීම සිදුකරන අවස්ථාවලදී එම යන්ත්‍ර අඩු ප්‍රමාණයක් මිලදී ගැනීම සිදු කරන බවත්, ණය ලබාදීමේදී දෘශ්‍යාබාධිත වීම පිළිබඳ ගැටළුවක් නොවන අතර, ණය අය කර ගැනීමේ ධාරිතාවය මත ණය ලබා දීම සිදු වන බවත් දක්වා ඇත.

මෙම පහසුකම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී කළමණාකරුවන් වගකීමෙන් බැඳෙන බැවින්, එක් එක් පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට මෙම තත්ත්වයන් වෙනස් වීමේ ප්‍රවණතාවයක් ඇති බවත්, ඒ පිළිබඳ නියෝජ්‍ය සාමාන්‍යාධිකාරී ශාඛා මෙහෙයුම් වෙත පැමිණිලි යොමු කළ හැකි බවත් දක්වා ඇත.

ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව වෙනුවෙන් සහකාර සාමාන්‍යාධිකාරී ඩබ්. එම්. කේ. ඩී. වීරක්කොඩි මහතාගේ කරුණු දැක්වීම :-

බැංකු ගිණුම විවෘත කිරීමේදී බැංකු කළමණාකරුවන් ආබාධිත අයෙකු පැමිණි විට වැඩිපුර සංවේදී වෙමින් වෙනස් කෙනෙකු මොවුන්ගේ ගිණුම වංචා කිරීම වැළැක්වීමේ අදහසින් කටයුතු කරන අවස්ථා ඇති නමුත්, එය ආබාධිත පුද්ගලයන්ට සිදුකරන වෙනස්කොට සැලකීමක් ලෙස ඔවුන් දකින බව පෙනී යන බවත්, ණය ලබාදීමේදී දෘශ්‍යාබාධිතද නැද්ද යන්න සොයා නොබලන අතර, ණය අය කරගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් තිබේද යන්න සොයා බලා ණය නිකුත් කිරීම සිදු කරන බවත් දක්වා ඇත.

බැංකු ක්ෂේත්‍රයේ බැංකු ගිණුම වංචා කරන අවස්ථා බොහොමයක් වාර්තා වී ඇති අතර, නමුත් එය ආබාධිත අයගේ ගිණුම සම්බන්ධයෙන් නොවන නමුත්, දෘශ්‍යාබාධිත වීම මත එම අවධානම වැඩි බව නිරීක්ෂණය වන බවද දක්වා ඇත. එසේම දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රජාවට ඇති ගැටළු සාකච්ඡා කර එම ගැටළු සම්බන්ධයෙන් විසඳුම් ලබාදීමට කටයුතු කිරීම ඉතා වැදගත් කරුණක් බව පිළිගන්නා බවද ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව වෙනුවෙන් සඳහන් කර ඇත.

නිරීක්ෂණ :-

බැංකු ගිණුම් විවෘත කිරීමේදී දෘශ්‍යාබාධිත අය සඳහා බද්ධ ගිණුම් විවෘත කරන ලෙසට බලකර සිටින බවට පැමිණිලි පාර්ශවය වෝදනා කර ඇති අතර, මේ පිළිබඳව වගඋත්තරකරුවන්ගේ කරුණු දැක්වීම අනුව මුල්කාලයේ දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයන් හට බද්ධ ගිණුම් විවෘත කිරීමට උපදෙස් ලබා දී ඒ පිළිබඳ වක්‍රලේඛ නිකුත් වී තිබූ බවට, මහජන බැංකුවේ නිලධාරීන්ගේ විසින් සිදු කරන ලද කරුණු දැක්වීම අනුව නිරීක්ෂණය වී ඇත.

නමුත් මේ වනවිට එම තත්ත්වය වෙනස්කොට වක්‍රලේඛ නිකුත් කර ඇති බවත්, දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයන්ට තනි පුද්ගල ගිණුම් විවෘත කිරීමේ කිසිදු බාධාවක් නොමැති බවත් වගඋත්තරකරුවන් වාර්තා කර ඇත.

සමස්ථයක් වශයෙන් රාජ්‍ය බැංකු පද්ධතිය තුළ දෘශ්‍යාබාධිතයන්ට තනි පුද්ගල ගිණුම් විවෘත කිරීමේ පහසුකම් පැවතුණද, මෙම තත්ත්වය බැංකුවෙන් බැංකුවට හා බැංකු ශාඛාවෙන් ශාඛාවට වෙනස් බවත්, නිලධාරීන්ගේ ආකල්ප මත පදනම් වෙමින් තවදුරටත් බැංකු ගිණුම් විවෘත කිරීමේදී දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රජාවට අවහිරතාවලට මුහුණ පෑමට සිදු වන බව නිරීක්ෂණය වේ.

බැංකු ගිණුම් විවෘත කළ ශාඛාවෙන් පමණක් මුදල් ගණුදෙනු කිරීමට සිදුවීම, මුදල් ලබා ගැනීමේදී ඇතිලී සලකුණු හා අත්සන් යෙදීමේදී අන්‍යායතනවය තහවුරු කර ගැනීම යන කාරණය පිළිබඳ සලකා බැලීමේදී මේ වනවිට ලංකා බැංකුව බැංකු ගිණුම් විවෘත කරන පුද්ගලයාගේ ජායාරූපයක් ලබා ගෙන ඒ තුළින් අන්‍යායතනවය තහවුරු කර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් ආරම්භ කර ඇති අතර, අනෙකුත් බැංකුවලට එම ක්‍රමවේදය හඳුන්වා දී නොමැති බව නිරීක්ෂණය වේ.

බැංකු ගිණුම් විවෘත කරන ලද බැංකුවෙන් පමණක් මුදල් ලබාගතයුතුයි යන කාරණය මේ වනවිට ඉවත් වී ඇති බව වගඋත්තරකරුවන්ගේ කරුණු දැක්වීම අනුව පැහැදිලි වේ. නමුත් තවදුරටත් ගණුදෙනු සිදු කිරීමේදී මේ පිළිබඳ ගැටළුවලට මුහුණ දෙන බව පැමිණිලිකරුවන් ඉදිරිපත් කරන කරුණු අනුව නිරීක්ෂණය වේ.

ණය ලබාදීමේදී දෘශ්‍යාබාධිතයන්ට කිසිදු වෙනස්කමක් සිදු නොකරන බවත්, සලකනු ලබන්නේ ණය අයකර ගැනීමට ඇති හැකියාව යන කාරණය බවත්, සියලුම වගඋත්තරකාර බැංකු ප්‍රකාශ කර ඇත. නමුත් දෘශ්‍යාබාධිතයන්ට පහසුවෙන් ණය ලබා ගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් හඳුන්වා දී නොමැති අතර, කිසිදු ලේඛනයක් බෙල් ක්‍රමයෙන් හෝ ශබ්ද පටිගත කිරීමක් නොමැතිවීම, ණය ලබාදීමේදී බැංකු නිලධාරීන්ටද අවදානමක් ලබා ගැනීමට සිදුවීම යන කාරණා හේතුකොටගෙන දෘශ්‍යාබාධිතයන් ණය ලබාගැනීමේදී ගැටළුවලට මුහුණ පෑමට සිදුවන බව නිරීක්ෂණය වේ.

ATM යන්ත්‍ර භාවිතා කිරීමේදී දෘශ්‍යාබාධිතයන්ට පහසුවන සේ එම යන්ත්‍ර ක්‍රියාකරවීම පිළිබඳ ශබ්දමය උපදෙස් නිකුත් කිරීමේ හැකියාව සෑම යන්ත්‍රයකම නොමැති බව පැමිණිලි පාර්ශවය විසින් මතු කරන ලද අතර, වගඋත්තරකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද කරුණු අනුව එය තහවුරු වන බව නිරීක්ෂණය වේ.

එම පහසුකම සහිත යන්ත්‍ර මිල අධික වීම නිසා මෙම තත්ත්වය ඇති වී ඇති බව වගඋත්තරකරුවන්ගේ කරුණු දැක්වීම් අනුව පැහැදිලි වන නමුත් ලාභ උපයන ආයතන ලෙස රාජ්‍ය බැංකු විසින් ඉදිරි අයෝජනයන් ලෙස හෝ ඉදිරියේදී මිලදී ගන්නා සියලුම ATM යන්ත්‍ර දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයන්ට භාවිතා කළ හැකි තත්ත්වයේ ඒවා විය යුතුව ඇති බව මේ අනුව නිරීක්ෂණය වේ.

බැංකු කටයුතුවලදී දෘශ්‍යාබාධිතයන් මුහුණ දෙන ගැටළු සම්බන්ධයෙන් පැමිණිලි කිරීමට පොදු ක්‍රමවේදයන් නොමැති බව පාර්ශවයන්ගේ කරුණු දැක්වීම් අනුව නිරීක්ෂණය වන අතර, එක් එක් බැංකුවල පැමිණිලි භාර ගැනීමට යම් යම් ක්‍රමවේදයන් හඳුන්වා දී තිබුණද, ඒවා නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවන තත්ත්වයක් නිරීක්ෂණය වී ඇත. මූල්‍ය ඔම්බුඩ්ස්මන් වෙත පැමිණිලි යොමු කිරීමේ හැකියාව ඇති බව වගඋත්තරකරුවන් පෙන්වා දෙන ලද මුත් ක්ෂණික විසඳුම් ලබා ගැනීම එමගින් සිදු නොවේ.

නෛතික තත්ත්වය :-

1996 අංක 21 දරණ ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභා පනතේ 18 වන වගන්තිය අනුව මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වීමක් හෝ උල්ලංඝනය වීමට ආසන්න අවස්ථාවකදී විමර්ශනය හෝ විභාග කිරීමේ බලය කොමිෂන් සභාවට පැවරී ඇත.

උක්ත පැමිණිල්ලට අදාළ කාරණය අනුව දෘශ්‍යාබාධිත ප්‍රාචාරවට බැංකු කටයුතුවලදී කිසිදු ආකාරයකින් වෙනස් කොට සැලකීමකින් තොරව එම කටයුතු සිදු කර ගැනීමට 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(1) ව්‍යවස්ථාව මගින් රැකවරණය සැලසී ඇත.

එමෙන්ම, 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12(4) ව්‍යවස්ථාව අනුව ආබාධිත පුද්ගලයන්ට විශේෂකොට සලකා ඔවුන්ගේ තත්ත්වය නභා සිටුවීමට කටයුතු කිරීමටද හැකි වන පරිදි නීතිමය රැකවරණය සැලසී ඇත.

1996 අංක 28 දරණ ආබාධ සහිත තැනැත්තන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනතේ 23 වගන්තිය ප්‍රකාරව ප්‍රවේශයට ඇති අයිතියද, 2006.10.17 දිනැති අංක 1467 /15 අතිවිශේෂ ගැසට් නිවේදනය හා 2009.09.18

දිනැති අංක 1619/24 ප්‍රවේශ නියෝග අනුව ආබාධිත තැනැත්තන්ට ප්‍රවේශයට ඇති අයිතිය තහවුරු කර ඇත.

අංක SC(FR) 221/2009 දරණ වෛද්‍ය අජිත් C.S. පෙරේරා ඵදිරිව නීතිපති සහ තවත් අය නඩු තීන්දුව මඟින් ආබාධිත පුද්ගලයන්ට ඇති ප්‍රවේශ වීමේ අයිතිය පිළිගෙන සියලුම රාජ්‍ය ආයතන විසින් ප්‍රවේශ පහසුකම් සැලසිය යුතු බවට නියෝග කර ඇත.

මෙසේ ආබාධිත ප්‍රජාවට බැංකු කටයුතු සඳහා ප්‍රවේශ වීචර වීම තුළින් බැංකු කටයුතු වල ගුණාත්මකභාවය වැඩිවන අතර, එමඟින් පාරිභෝගිකයන් බැංකු කටයුතු කෙරෙහි විශ්වාසනීයත්වයෙන් කටයුතු කිරීමටද යොමු වේ. එය බැංකු කටයුතු වල ඉදිරි ප්‍රගමනයට ඉවහල් විය හැකි බවද පෙන්වා දෙනු කැමැත්තෙමු.

තවද ශ්‍රී ලංකාව ආබාධිත පුද්ගලයන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය Convention the on Rights of Persons with Disabilities (CRPD) අපරානුමත කර ඇති රටක් ලෙස මෙම අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ නෛතික වගකීමෙන් බැඳී ඇත.

ආබාධයන් සහිත පුද්ගලයන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතියේ 5.2 අනුව ‘සියලු රාජ්‍ය පාර්ශවයන්, ආබාධිත තත්වය මත සිදුකරන සියළු ආකාරයේ වෙනස්කම් තහනම් කරනු ලැබිය යුතු අතර ආබාධිත සහිත තැනැත්තන් සඳහා සියළු ආකාරයේ වෙනස්කම් වලට එරෙහිව, සමාන හා කාර්යක්ෂම රැකවරණයක් සහතික කරනු ලැබිය යුතුය.’ වශයෙන් දක්වා ඇත.

නිගමනය :-

ඉහත නෛතික තත්ත්වය සලකා බැලීමේදී දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයෙකු වුවද, කිසිදු ආකාරයේ වෙනස් කමකට භාජනය නොකළයුතු අතර, සාමාන්‍ය පුද්ගලයන් භුක්ති විඳින සියලු අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමේ අයිතිය ඔවුන්ටද හිමිවිය යුතුව ඇත. එසේම ඔවුන් භාවිතා කරන මුදල් රටේ සාමාන්‍ය බැංකු පද්ධතිය හරහා සංසරණය වීම සිදුවිය යුතු අතර, දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයින්ගේ ඉතිරි කිරීම් අඩුවීමටද බැංකුවේදී මුහුණපාන ගැටළු ප්‍රධාන බලපෑමක් විය හැකි බව මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට හැඟී යයි

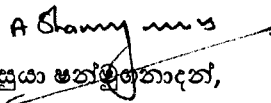
දෘශ්‍යාබාධිත පුද්ගලයින් බැංකු කටයුතුවලදී මුහුණපාන ගැටළු පිළිබඳ සලකා බැලීමේදී ඔවුන් සම්බන්ධයෙන් වැඩි අවධානයක් යොමු නොකිරීම මඟින් බැංකු ගණුදෙනු සඳහා ඔවුන්ට සරිලන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීමට අපොහොසත්වීම මෙහිදී සිදු වී ඇත. එය 1978 ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 12 (1) ව්‍යවස්ථාව උල්ලංඝනය වීමක් වන අතර, ඔවුන්ට සිදු කරන ලද වෙනස් කොට සැලකීමක් වන බවට ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව නිගමනය කරනු ලැබේ.

නිර්දේශය :-

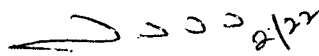
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හා රාජ්‍ය බැංකු විසින් දායාදාධික ප්‍රජාවට බැංකු කටයුතු සඳහා අවතීර්ණවීමට යම් සාදනීය තත්ත්වයක් ඇති කර තිබුණද, ප්‍රායෝගිකව තවදුරටත් ඔවුන්ට සිදුවන වෙනස්කම් පිටු දැකීම සඳහා ඒවා ප්‍රමාණවත් නොවන බැවින්, පහත සඳහන් නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

01. බැංකු ගිණුම් විවෘත කිරීමේදී බද්ධ ගිණුම් විවෘත කරන ලෙස දායාදාධික අයෙකුට බලපෑම් නොකරන ලෙසට සියලුම බැංකු නිලධාරීන් දැනුවත් කර වක්‍රලේඛ නිකුත් කිරීමට හා ඒවා නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක වන්නේද යන්න අධීක්ෂණය කිරීමටත්,
02. ගිණුම් විවෘත කරන ලද බැංකු ශාඛාව හැර වෙනත් ශාඛා මගින්ද ගණුදෙනු කිරීමට හැකිවන පරිදි අන්‍යාන්‍යතාවය තහවුරු කර ගැනීමේ නව ක්‍රම හඳුන්වා දීමට හා ඒ පිළිබඳ සියලුම බැංකු දැනුවත් කර වක්‍රලේඛ නිකුත් කිරීමටත්,
03. ණය ලබාදීමේදී ආබාධිත පුද්ගලයන්ට පහසුවෙන් ලේඛන හඳුනා ගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් හඳුන්වාදීමට හා පුද්ගලයෙකු ආබාධිතයෙකු වීම ණය ලබා දීමට බාදාදක් නොවන බවට බැංකු නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම හා ආබාධිත අයටද අනෙකුත් පුද්ගලයන්ට මෙන් සමාන අයිතිවාසිකම් හිමිවන බව පෙන්වා දීමට අවශ්‍ය දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීමටත්,
04. අලුතින් මිලදී ගන්නා සෑම ATM යන්ත්‍රයක්ම ආබාධිත අයට භාවිතා කළහැකි පහසුකම් සහිත යන්ත්‍ර මිලදී ගැනීමට කටයුතු කිරීම හා එම පහසුකම් නොමැති යන්ත්‍ර ක්‍රමයෙන් ඉවත් කර, ඒ සඳහා අලුත් යන්ත්‍ර හඳුන්වා දීමට කටයුතු කිරීමටත්,
05. ATM යන්ත්‍ර මිලදී ගැනීමේ කමිටුවට ආබාධිත ප්‍රජාවේ නියෝජිතයෙකු ඇතුළත් කිරීමටත්, ආබාධිත ප්‍රජාවට පහසුවෙන් බැංකුවේ තොරතුරු සඳහා ATM යන්ත්‍ර හරහා ප්‍රවේශ වීමට බ්‍රේල් ක්‍රමය හා ශබ්ද පද්ධති (Sound System) ඇති කිරීමටත්,
06. ආබාධිත අයවහල්ට බැංකු කටයුතු කරගෙන යාමට හැකිවන පරිදි බැංකු පද්ධති තුළ සුදුසු පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීමට නිලධාරීන් පුහුණු කිරීමටත්,
07. දායාදාධික පුද්ගලයන්ට බැංකු කටයුතු වලදී පහසුවෙන් පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීමටත්, ක්ෂණික විසඳුම් ලබාදීමටත් හැකිවන පරිදි ක්ෂණික ඇමතුම් අංකයක් හඳුන්වා දීමටත්, කටයුතු කළ යුතු බවට මෙයින් නිර්දේශ කර සිටිනු ලැබේ.

ඉහත 01 සිට 07 දක්වා නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කරන ලෙසට සියලුම රාජ්‍ය හා පුද්ගලික බැංකු වෙත උපදෙස් නිකුත් කරන ලෙසට පළවන වගඋත්තරකරු වෙත නිර්දේශ කරන අතර, 2, 3 සහ 4 වගඋත්තරකරුවන් විසින් ඉහත නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම සිදුකර, ඒ පිළිබඳ ලිඛිත වාර්තාවක් මගින් මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව දැනුවත් කළයුතු බවට 1996 අංක 21 දරණ ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභා පනතේ 15 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව නිර්දේශ කරනු ලැබේ.

අනුසුයා ෂන්මුගනාදන්,
කොමසාරිස්,
ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව.

Ms. Anusuya Shanmuganathan
Commissioner
Human Rights Commission of Sri Lanka

මා.හේ. නිමල් කරුණාසිරි,
කොමසාරිස්,
ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව.

Dr. M.H. Nimal Karunasiri
Commissioner
Human Rights Commission of Sri Lanka

B/